

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Yttrande
2021-10-05

Diarienummer
203-24982-2021

Sida
1(4)

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Gode män och förvaltare - en översyn

Er beteckning: Ju2021/01883

Länsstyrelsen i Västra Götalands län lämnar här yttrande över betänkandet *Gode män och förvaltare – en översyn* (SOU 2021:36).

Sammanfattning

Länsstyrelsen anser att utredningen som helhet har presenterat bra förslag.

Länsstyrelsen avstyrker dock förslagen om att det ska bli tydligare vad ställföreträdaren förväntas göra, tidsgränsen för granskning av årsräkningar m.m., obligatorisk organisationsform samt förslaget om att inrätta en ny statlig myndighet.

Avsnitt 5 Huvudmannen i fokus – några frågor om huvudmannens vilja och välbefinnande

Länsstyrelsen är positiv till förslagen att ställföreträdare ska beakta huvudmannens vilja eller förmodade inställning samt att huvudmannens medel ska kunna användas till hans välbefinnande. Länsstyrelsen saknar dock ett resonemang om barnperspektivet och möjligheten för ställföreträdaren att exempelvis göra en bedömning utifrån huvudmannens mognad eller vad som i övrigt är proportionerligt.

Avsnitt 7 Skyddet för känsliga uppgifter om huvudmannen

Länsstyrelsen ser det som mycket positivt att överförmyndaren kan neka anhöriga att ta del av alla handlingar i huvudmannens akt, om det med hänsyn till den enskildes intressen finns särskilda skäl mot att handlingen lämnas ut. Nuvarande bestämmelsen är för generös mot anhöriga och även om tanken är god att anhöriga ska kunna granska ställföreträdarskapet, så kan det även missbrukas och användas till nackdel för den enskilde.

Avsnitt 8 Huvudmannens möjligheter att få information och stöd från överförmyndaren

Länsstyrelsen är positiv till en obligatorisk utbildning före ett uppdrag och att ställföreträdaren, när den är genomförd, förväntas ha fått den information som behövs för att kunna utföra uppdraget.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att det ska bli tydligare vad ställföreträdaren förväntas göra. Länsstyrelsen tycker att intentionen bakom förslaget är bra, men har svårt att se att överförmyndaren innan uppdraget påbörjats kan informera ställföreträdaren om vad det innebär. Det kan inte förutsättas att överförmyndaren har den insynen i ett ärende att den kan förutspå vad ett uppdrag kommer att innehålla och om uppdraget kommer vara enkelt eller svårt.

Länsstyrelsen är av den uppfattningen att överförmyndarna redan i dag i stor uträkning ger den information som de har om uppdraget vid kontakten med en blivande ställföreträdare och att det saknas behov av föreslagen reglering. Länsstyrelsen är också tveksam till den dokumentation som föreslås och vilken nytta den är tänkt att ge.

Avsnitt 15 Professionella ställföreträdare

Länsstyrelsen är positiv till förslagen. Länsstyrelsen saknar dock ytterligare utredning om kommunanställda som tar sig an ställföreträdaruppdrag och hur arvoderingen av anställda ställföreträdare ska hanteras.

Avsnitt 17 Granskning inom rimlig tid

Länsstyrelsen är i grunden positiv till att handläggningstiden för granskning av årsräkningar m.m. förkortas, men ser en risk med att överförmyndarna genomför mindre noggranna granskningar för att hålla handläggningstiden. Granskningen mister sitt syfte om den inte genomförs noggrant och tidsgränsen skulle således kunna leda till en försämring för huvudmännen.

Om en tidsgräns ska införas, anser länsstyrelsen att det är mer lämpligt att tiden börjar räknas från det att handlingen är komplett och inte från när den kom in.

Avsnitt 20 Överförmyndarnämnd som obligatorisk organisationsform

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om nämnd som obligatorisk organisationsform. Vi delar utrednings bedömning om att föreslagen organisationsform inte är lika sårbar som med en ensam överförmyndare, men det är inte givet att organisationsformen i sig bidrar till stärkt rättssäkerhet.

Länsstyrelsen ser fördelar med gemensamma tjänstemannakanslier och där kan både nämnd och ensamma överförmyndare finnas representerade. Frågan om

organisationsform bör vara en fråga för varje kommun att bestämma utifrån sina förutsättningar.

Avsnitt 23 Ett centralt organ

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om en ny statlig myndighet och föreslår att de tänka arbetsuppgifterna för en sådan myndighet i stället hanteras av en ansvarig länsstyrelse.

Länsstyrelsen delar inte utredningens uppfattning om att föreslagna arbetsuppgifter skulle gå stick i stäv med länsstyrelseinstruktionen. Länsstyrelsen fortsätter att vara en självständig myndighet oavsett om det är en ansvarig länsstyrelse eller en ny myndighet som får de nya uppdragen. En ansvarig länsstyrelse kan fatta beslut för de andra länsstyrelsernas räkning, men betydelsen av mandatet ska inte förstoras upp och samverkan mellan länsstyrelserna kommer att kvarstå.

Länsstyrelserna har i andra ärendeslag arbetat med en ansvarig länsstyrelse. Bland annat under pandemin med Länsstyrelsen i Stockholm som samordnade för länsstyrelsernas råd och stöd till kommunerna avseende lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen och med Länsstyrelsen i Dalarna som samordnare för länsstyrelsernas tillsynsuppdrag enligt covid-19-lagen.

Om en länsstyrelse får uppdragen finns även likheter med länsstyrelsernas arbete med stiftelser. Länsstyrelsen är både registrerings- och tillsynsmyndighet samt ansvarig för registerhållningen. Länsstyrelsen ger även råd och upplysningar till stiftelserna.

Länsstyrelsen vill särskilt framhålla all övrig kompetens som redan finns i myndigheten utöver kompetens inom överförmyndarområdet. Länsstyrelsen har bland annat kompetens inom IT, kommunikation, föreskriftsskrivning och sociala frågor som integration och rättighetsfrågor. Länsstyrelsen har även flera uppdrag som innebär att vara ett forum för samverkan mellan olika externa aktörer.

Med den befintliga kompetensen inom myndigheten, bedömer länsstyrelsen att startsträckan för att komma igång med föreslagna uppdrag skulle vara betydligt kortare och mindre kostsam för en länsstyrelse än att starta upp en helt ny myndighet. Ytterligare en fördel med en ansvarig länsstyrelse är också att länsstyrelsen har en långsiktig roll och ett befintligt ansvar inom överförmyndarområdet. Länsstyrelsen ser inte ett långsiktigt behov att skapa en helt ny myndighet för att arbeta med de tänka arbetsuppgifterna.

Allmänna synpunkter

Ur ett lagtekniskt perspektiv är länsstyrelsen tveksam till de förslag som innebär ett förtydligande av förvaltningslagens bestämmelser, exempelvis erinran om serviceskyldigheten och skyldigheten att underrätta om väsentlig försening. Förvaltningslagens bestämmelser är grundläggande för överförmyndarverksamheten och att skriva in förvaltningslagens bestämmelser i föräldrabalken eller förmynderskapsförordningen blir en onödig dubbelreglering.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze med funktionschefen Therese Bragd Gustavsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har även rättschefen Claire Melin medverkat.

Detta yttrande har beslutats digitalt varför namnunderskrifter saknas.